

NAJK'er

aan het woord

over
zilteteelten

JE WILT TOCH IETS
achter de hand
HEBBEN ALS HET
uit de hand loopt

De Zeeuwse Dominique Cammaert mag zichzelf al drie jaar fulltime onderzoeker bij Delphy noemen, helpt graag thuis op het akkerbouwbedrijf in Schoondijke en zet zich in voor de jonge boeren in haar provincie. Nieuwe dingen ontdekken is iets wat de 24-jarige boerin het liefste doet. Dingen niet klakkeloos overnemen, maar op onderzoek uitgaan en zelf de wereld ontdekken. Ook rondom het thema droogte, zoet water en zilteteelt zit ze niet stil. Duik jij samen met ons verder in het thema?

Tekst en beeld: Christel Klok (communicatiemedewerker NAJK)

In het Zeeuwse Schoondijke staat het akkerbouwbedrijf van de familie Cammaert. Samen met haar ouders teelt Dominique een traditioneel bouwplan met zo'n 80 ha aan aardappelen, uien, tarwe, graszaad, bruine bonen en bieten. De afgelopen drie jaar hebben zij helaas moeten toezien hoe zij door de droogte een flink deel van hun hectares in moesten leveren. Er kwamen nagenoeg geen tonnages van af.

Al drie jaar in gevecht met de droogte

Een ui groeit als deze water krijgt, maar de afgelopen drie jaar was het met de droge zomers moeilijk om aan water te komen. "Normaal halen wij zo'n 50 ton uien van een hectare af, maar in 2018 werd dit krap aan 8 ton. Die uien zagen we simpelweg niet liggen in de schuur, zó klein waren ze", legt Dominique uit. Door drogere periodes kregen ook de beestjes de kans om zichzelf te verspreiden. Helaas ook bij de familie Cammaert: "In 2019 hadden we heel veel last van trips, een soort dondervliegje in de uien, waardoor we weer bijna geen opbrengst hadden." Na twee slechte uienjaren te hebben gedraaid, hoopten ze dat het tij in 2020 zou keren. Maar niks was minder waar: door de droogte kwamen de uien niet eens boven. "Van de 8 ha die we gezaaid hadden, kwam maar 1 ha boven. We hebben toen de keuze gemaakt om de uien uit te rijden en bruine boontjes in te zaaien. Echter, de kosten zijn dan al gemaakt. Het zaad is in eerste instantie al niet goedkoop, er ligt al gewasbescherming op, er is drie keer grondbewerking uitgevoerd, diesel verstoekt en laten we ook de manuren niet vergeten. De opbrengst van de bruine boontjes was gelukkig wel goed, maar het woog niet op tegen de kosten."

Zoetwatertekort

De droogte lag volgens Dominique niet per se aan een tekort aan water, maar meer aan de

beschikbaarheid tot het zoete water: "In deze polder kunnen we niet beregenen. Hierachter ligt een vaart, maar dat water is hiervoor te zout. Met zout water pest je zowel de plant als de bodem. De planten kunnen wel tegen een bepaalde hoeveelheid zout, maar ze vinden het niet prettig. Als teler proberen we natuurlijk de perfecte omstandigheden te creëren voor ons gewas om te groeien, want dan produceert deze de meeste kilo's. Daarnaast zal je bodem er met al dat zout niet beter op worden, terwijl je van diezelfde bodem uiteindelijk wel al je

wordt er een advies gegeven aan de provincie over de mogelijkheden rondom zoet en zout water."

Jij bent toch ook bekend met onderzoek naar zilteteelten?

"Klopt. Ik weet bijvoorbeeld van een proef waarbij keukenzout wordt toegepast op de aardappelen om te kijken of ze dit kunnen overleven. Door een veredelaar wordt daar dan op geselecteerd. Het is niet zo dat deze gewassen het heel goed doen op zout, maar

*De bodem is het
BELANGRIJKSTE DAT JE HEBT.
Als we dat met zout,
zilt of brak water
GAAN VERPESTEN, WAT HEB JE DAN
uiteindelijk nog over?*

voedsel moet halen. We moeten zuinig zijn op onze bodem en dat proberen we ook. Dan is de keuze al snel gemaakt om niet met zout water te beregenen."

Deltaplan Zoet Water

"Met ZAJK helpen wij mee aan het Deltaplan Zoet Water. Samen met ZLTO, natuurmensen en gemeenteraden hebben we een stem binnen dat plan. Het is een diverse groep waarbij iedereen inspraak heeft. Onze provincie is heel erg 'agrarisch-minded', niet alleen voor de akkerbouwers, maar ook voor de koeienboeren. We zijn er al wel achter dat de oplossingen regio-specifiek ingevuld moeten worden. Eind dit jaar sluit het uiteindelijke plan en

ze kunnen ertegen, ze zijn tolerant. We werken natuurlijk het liefst met zoet water, maar bij gebrek hieraan is vermenging wellicht een optie."

Dus jij ziet er wel wat in?

"Ja, zoet water hebben we gewoon heel weinig tot onze beschikking, dus ik vind het heel goed dat we hier onderzoek naar doen. Door zout water te mengen met zoet water en dus de hoeveelheid water te vergroten en het zoutgehalte te verlagen, zie ik hier wel kansen. We kunnen bijvoorbeeld een klein bassin bouwen waarin we regenwater kunnen opvangen, maar deze hoeveelheid zoet water zal te klein zijn om het hele areaal te kunnen beregenen."

Op de proefvelden van de Rusthoeve maken ze gebruik van druppelirrigatie in de uien.

Als je dit zoete water uit het bassin kunt mengen met een bepaalde hoeveelheid zout, zilt of brak water, wat we hier wél tot onze beschikking hebben, dan zie ik daar voor de uien echt wel een kans."

Toch hoor ik ook een maar..

"Het moet nog onderzocht worden, maar ik denk dat het zoute water slechte invloed heeft op de structuur van de bodem. Het land waar je inkomsten op groeien, is het belangrijkste dat je hebt. Als we dat met zout, zilt of brak water gaan verpesten, wat heb je dan uiteindelijk nog over? Dat zie ik echt wel als een gevaar. We hebben op de boerderij een keer een brandweeroefening gehad, waar ze met bluswater, dat ook zout is, over het gras heen gingen. Er bleef geen gras meer staan, zó zout was het. Dus ik ben nog niet zo'n groot fan van zout water op mijn gewas."

Heeft zout water wat jouw betreft de toekomst?

"Of er toekomst zit in de zilteteelt hangt natuurlijk af van hoe de veredeling zich gaat ontwikkelen. Zijn die aardappelen net zo productief en lekker als onze eigen oogst? Wat de zilteteelt met de smaak van de aardappel doet, is namelijk nog niet bekend. Het moet uiteindelijk natuurlijk wel te verkopen zijn. Normaal duurt het bij veredeling tien jaar voordat je weer een nieuw ras hebt, maar in dit geval weet je na die tien jaar niet of je klaar bent. De aardappel kan bijvoorbeeld wel

zouttolerant zijn, maar of deze dan ook lekker is en tegen alle ziekten en plagen kan, is weer een andere vraag."

En de toekomst van jullie bedrijf?

"Ik zou nog steeds dolgraag het bedrijf overnemen, maar dat is natuurlijk wel afhankelijk van wat de toekomst brengt. In principe heb ik vrij spel. Mijn broer vindt het leuk om te helpen tijdens de oogst, maar heeft nooit de ambitie gehad om de boerderij over te nemen. Toch zie ik wel een nadeel van vrouw zijn als potentiële opvolger. Ik ben nu nog vrijgezel, maar als ik een leuke boer tegenkom met zijn eigen bedrijf dan kan het zomaar anders gaan lopen. Gelukkig zit er nog geen druk achter. Mijn vader is nog redelijk jong, dus uitgaande van de pensioenleeftijd kan hij nog minstens tien jaar vooruit. Mede daardoor ben ik ook eerst buiten de deur gaan werken."

Zoetwatervoorziening en druppelirrigatie

"We zijn ons al een beetje aan het oriënteren, maar het lijkt me goed om in de toekomst aan de slag te gaan met zoetwatervoorziening en druppelirrigatie. Je wilt toch iets achter de hand hebben als het uit de hand loopt. Zo'n jaar als 2018 heeft ontzettend veel pijn gedaan, dat willen we gewoon niet meer. Als het kan qua kosten, dan is dat zeker iets waar ik in zou willen investeren. Het is maar een aanname, maar naar mijn idee gaat beregenen

*Dominique
Cammaert*

WOONPLAATS

Kamperland (Zeeland)

LEEFTIJD 24

OPLEIDING Tuinbouw en Akkerbouw

BEDRIJF Akkerbouw met B&B

met zout water via een kanon niet werken. Dan spuit je het water over je gewas heen, ook over je blad. Vervolgens komt er een zonnetje overheen en dan brandt gewoon heel je gewas weg, omdat er zout op ligt. Met druppelirrigatie kun je onder het blad beregenen. Naar mijn idee werkt dat een stuk beter."

'Boeren is een wijze van leven'

"Ze zeggen wel eens 'boeren is een wijze van leven' en dat is het ook wel een beetje. Ik woon nu in een dorp en dat gaat prima, maar ik ben het liefste gewoon hier op de boerderij. Ik vind het mooi om de gewassen te zien groeien, dat de gewassen er gezond en goed opstaan en je denkt 'daar komen dit jaar echt tonnen af!'. De oogst is ook mijn lievelingsperiode, dan zie je waar je eigenlijk voor gewerkt hebt. Dat vind ik prachtig en geeft een voldaan gevoel." ☺